

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak
dan opoldne.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom
za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za
četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nem-
čijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in
Ameriko K 48.

Posamezna številka 14 vin.

Št. 108.

V Ljubljani, torek dne 14. maja 1918.

Leto II.

Kdo je sklenil mirovno pogodbo?

Avstro-Ogrska ali Ogrska?

»N. F. P.« je napisala o priliki poročanja glede pogodbe z Rumunijo naslednje opazke:

»Ogrska dobi poprave mejâ za približno 15.000 kvadratnih kilometrov, Avstrija pa okoli 6000 kvadratnih kilometrov...« »Rumunija bo morala plačati vojno škodo za to, kar je namreč vojska na Sedmograškem in v posameznih kotih po Bukovini razdeljala in vzela. Avstrija ne sme upati na odškodnino za nepri-
like, napravljene v Galiciji; Ogrska bo dobila sredstva od Rumunije za zopetno vpostavitve Sedmograške... Naziranje ki se izraža v teh opazkah, je popolnoma krivo, in v interesu države Avstrije, da se mu z vsem pritiskom ustavi.

Kot pogodbo sklepajoči del ne nastopita državi Avstrija in Ogrska, temveč pogodbo sklepajoči del je Avstro-Ogrska. Potemtakem pripade vse, kar Rumunija odstopi in plača Avstro-Ogrski, na nerazdeljeno roko Avstro-Ogrski. Seveda je samoobsebi umljivo, da »poprave« mejâ v Bukovini, namreč da bo dotično ozemlje, katero odstopi Rumunija Avstro-Ogrski, priključeno Avstriji. Ravnotako velja za Ogrsko od »poprav« njenih mejâ. Vse to je naravno. Toda 21.000 kvadratnih kilometrov, katere odstopi Rumunija Avstro-Ogrski, pripada vendar obema državama (Avstriji in Ogrski) skupno.

O tem, kako bodo ti kilometri razdeljeni na obe državi, se morata obe državi pred razdelitvijo sporazumeti. Predvsem ima Avstrija na »ogrsko« poprave ravnotako pravico kakor Ogrska, in Ogrska seveda na bukovinsko poprave ravnotako pravico kakor Avstrija. Ako dobimo mi le 6000 kilometrov in Ogrska 15.000, tedaj sledi iz tega, da nam mora Ogrska različno nadomestiti: ako že ne po razmerju kvote, po kateri ji po pravici pristoji od skupne osvojitve le tretjina, pač pa po razmerju enakega deleža. Temu mora Avstrija pristati tembolj, ker se, kakor pripovedujejo berlinski časopisi, baje nahajajo na ozemlja, katero Rumunija odstopi na ogrski meji, gozdovi, katerih vrednost se ceni nič manj kakor na 3 milijarde. Popolnoma samoposebi umevno in nedvomno je, da bo to, kar je bila prej rumunska državna last, sedaj lastnina Avstro-Ogrske, tedaj more država Ogrska priti v posest te zemlje le po zmislu sporazumljenja z Avstrijo. Prostor, kje leže odstopljena ozemlja, seveda pri pravem vprašanju ne igra nobene vloge.

Pravtako je s povrnitvijo vojne škode, ki jo ima plačati Rumunija. Ni vseeno, kakor se zdi po površnem opazovanju, da Rumunija morda povrne škodo, katero je napravila njena armada v Bukovini, Avstriji, ono, ki je bila provizorično na Ogrskem, pa Ogrski, temveč rumunska armada je delala škodo v Avstro-Ogrski in tedaj jo mora povrniti in plačati Avstro-Ogrski. Povrnitev spada torej obema državama skupno, razdelitev na posamezno državo zahteva sporazum med obema. To je tako jasno, ako se domislamo, da je Rumunija dolžna plačati gotovi, določeni znesek kot odškodninsko nadomestilo. Jasno je tudi, da spada znesek Avstro-Ogrski in na tem seveda ne izpremeni ničesar, da ni praktično odškodninski nadomestek že prej zafirno določen, temveč da bo nadomestek odvisen od resnične škode. Ni izključno, da bo morala tudi Rumunija dobiti povračilo za škodo, napravljeno po avstro-ogrski armadi tamkaj. Ali se sme domisliti, da bo Avstro-Ogrska tu dolžna storiti isto? Kar je pri plačevanju isto, namreč enota, je seveda isto tudi pri odvetju. Kljub temu se bo Ogrska obsebi umljivo trudila, da bo prikrila ta dejanski položaj.

Mir z Rumunijo je bil vendar sklenjen tako, kakor da bi Avstrije sploh ne bilo na svetu.

Bolgariji se daje največji del, Nemčija, katere general bo še nadalje kot najvišji poveljnik obdržal v roki rumunsko deželjo, ostane gospodar čez vsa pogodbeno določila, in v ostalem se je mislilo le na Ogrsko. Tem najneje je, da se Avstrija pravočasno brani, da uide ogrski samopašnosti.

Nemška sodba o grofu Czerninu.

Nemško-nacionalni državni poslanec Franc Jesser je obelodanil v neki korespondenci članek, v katerem kaže na nekontrolirane vplive, ki se prikazujejo ravnotako v zunanji kakor v notranji politiki. Pravi, da smatrajo v Nemčiji češke in jugoslovanske zahteve za prisposodarije. To mnenje je temeljito napačno, zakaj strastni so slovanski narodi, histerični pa niso. Njih zahteve so naravno taktične pretiranosti. Da se izpolni njih glavna zahteva — ustanovitev češke države — so trdno prepričani. In to prepričanje sloni na popolnoma jasni obljubah, ki so se jim na merodajnem mestu dale obvezno.

Češki listi so govorili popolnoma jasno o reverzih, ki so jih češki politiki stavili grofu Czerninu in kjer naj bi se bili zavezali, da ne izprožijo »češko vprašanje« na mirovnem kongresu. Umevno je, da te svoje obveze niso vložili brez protiobveze. Ta more obstati le v ustanovitvi češke države, v federalizaciji Avstrije. O teh dogovorih so Ogrji bili poučeni in Wekerle je potem zahteval od vladarja slovesno izjavo in dobil zagotovilo, da bo krona uporabila ves svoj vpliv proti slovanskim aspiracijam na ogrsko državno ozemlje in nikoli ne bo dovolila v federalizaciji Avstrije. Avstrijski ministrski predsednik je potem povedal v obeh zbornicah državnega zbora, da nameravana ustavna reforma hoče obdržati enotnost države in ne namerava se nobena odprava ali delitev kake kronovine, tedaj noče tudi dovoliti ustanovitve popolnoma nacionalnih pokrajin, pač pa dovoljuje nacionalno avtonomijo v okviru kronovin.

Že dolgo je Seidlerjev ustavni odsek pod vplivom Žolgerja pripravljaval ustanovitev ilirske provincije z ločitvijo slovanskih delov na Štajerskem in Koroškem, kakor tudi ločitev laškega tirolskega dela od nemškega. Obenem je hotel Seidler zabiti med nemške stranke zagovozdo, ko je obljubljal nemško-češkim strankam ustanovitev provincije nemško-češke, najbrž proti izpolnitvi smiselnih slovanskih zahtev. Ta pokušaj bi se bil skoro posrečil, ako ne bi bile druge okoliščine prisilile vladu, da naznani temeljne točke nameravane ustavne reforme, kjer se je pokazalo, da se je res mislilo na ilirsko provincijo, ne pa na nemško-češko...

Pripovedovanje gospoda Jesserja zanimivo osvetljuje vladno politiko, vstevši Černinovo-Dunajski »častni« meščan sklepa na eni strani s Čehi dogovor, po katerem naj bi se izpolnile njih zahteve, na drugi strani pravi, da so Čehi velezdajalci, in se tako povzpne do nemškega junaka pri nemških nacionalcih in pri Dunajčanih za častnega meščana. Kakor se vidi, je častni meščan ravnal po dobrem staroavstrijskem receptu, ki mu je bilo medsebojno hujskanje narodov edina posledica.

Volitve na Danskem.

Blok na levici je zmagal, dasi z majhno večino, prvič pri volitvah na Danskem, po volilnem zakonu, ki je bil sklenjen l. 1915. V zadnjem folkethingu (državnem zboru) je imel blok od 114 mandatov 63 (32 socialni demokrati, 31 radikalcev), zmerna levica 44 in konservativci 7. Nova zbornica šteje 140 članov; boj se je predvsem vršil le za nove mandate. Pri tem je bila opozicija v toliko na boljšem, ker sta ji pomnožitev poslancev in propore tokrat zagotovila število mandatov, odgovarjajoče številu, ki je v primeri s številom opozicije. Tudi utegnemo biti radovedni, kako bo v prvi priliki učinkovala ženska volilna pravica. In levica je napravila precejšen skok naprej. Vladne stranke so šteje 455.000 proti 451.000 opozicijskim glasovom — poprečnanju opozicijskega časopisa je stvar seveda narobe — mandati so razdeljeni takole: 39 socialistov, 33 radikalcev, 23 konservativcev, 45 zmernih levicarjev.

Kot najmočnejša stranka se je izkazala zmerna levica z 269.000 glasovi, njej sledi socialni demokratje z

263.000, radikalci s 192.000 konservativci s 167.000 glasovi. Ostale skupine so malo pomembne. Posest mandatorv kaže precejšnjo izpremembo, predvsem na korist konservativcev, ki so vsled novega volilnega zakona dobili od sedem 22 mandatov; socialni demokratje so pridobili 7, radikalci in zmerni levicarji po en mandatu.

Socialna demokracija se je tedaj v glavnem dobro odrezala. V Kodanju je pridobila 12 sedežev namesto prejšnjih 9. Radikalci so se v Kodanju držali dobro, v pokrajini pa jim je šlo slabeje. Položaj socialne demokracije je bil tokrat otežkočen s tem, ker ji je v zadnjih mesecih sindikalistično gibanje odtegnilo mnogo elementov, zlasti mlajšega delavstva. Sindikalisti so nastopili pri volitvi z lastno listo, pravtako je nastopala neka druga skupina, ki se je označevala kot »neodvisna socialna demokracija«, sicer brez priveska, pač pa z dozdevno bogatimi denarnimi viri. Obe ti socialistični listi v Kodanju nista mogli združiti zase niti 2500 glasov.

Naval meščanske opozicije proti vladi se je zrušil v znamenju dveh gesel; na eni strani je bila ost obrnjena proti »nemško-prijaznemu« ministrstvu, z glavnim zastopnikom Stauningom. Danska ima namreč med vsemi drugimi nevtralnimi posebnost, da ondi v svetovni vojski ne simpatizirajo z osrednjimi državami konservativci, temveč stranke na levici. Na drug strani je delala opozicija z očitkom, da vlada popolnoma pleše po socialno-demokratični piščalki. V resnici je vlada levice zasledovala energično politiko v interesu konsumentov in tako ljudsko-prehranjevalne razmere bistveno ugodneje uredila, kakor v drugih škandinavskih deželah. Prav zaradi tega so menda v podjetniških krogih, zlasti v obrtli za živila, računali na poseben uspeh opozicijske propagande.

Kako bo volilni izid vplival na široke politične posledice, se še ne ve. Preosnova ministrstva v sorazmerju s strankami nikakor ni izključena.

Končno naj omenimo še nekaj o najvažnejšem pojavu o volilnem boju: o vstopu žen v politiko. Velika volilna udeležba — okrog 70 odstotkov vseh volilcev — kaže, da so žene pridno izrabile svojo volilno pravico. Izvoljene so štiri žene, in sicer socialna demokratinja, ena radikalca in dve konservativki. Vidi se, da danski konservativci niso več na stališču, da spada žena le v kuhinjo in otroško izbo.

Politični pregled.

— Ureditev delovnih in mezdnih razmer. Minister za socialno oskrbo je predložil poslanski zbornici načrt glede delovnih in mezdnih razmer.

— Novi Motu proprio papežev. »Agenzia Stefani« sporoča z dne 10. t. m. besedilo nove mirovne papeževe poslanice. Kakor nam je znano je skušal papež že nekajkrat porabiti svoj politični vpliv, da bi pospešil konec vojne, toda njegov klic ni našel odmeva. Le nekatere države so mu takrat odgovorile v prijazen in spravljivem duhu, ne pa da bi se bile resno oprijele njegove iniciative; druge države so pa odgovarjale le površno in nekatere se sploh niso ozirale na njegovo okrožnico. Zadnji okrožnici so se uprli po nekaterih deželah celo škofi. Očividno je papež brez nade, da bi mogel s svojo politično avtoriteto vplivati na pospešenje miru, zato se sedaj ob koncu četrtega leta obrača na pot molitve in strogo nanaša duhovnikom, da darujejo dne 29. junija po eno mašo za mir. Med drugim pravi bistveno papeževa okrožnica: »Kmalu se bo končalo četrto leto, odkar smo prevzeli, kmalu potem, ko se je pričela evropska svetovna vojska, v strahu breme papeštva. Ves ta čas so se množile trajno strahote vojske, namesto da bi ponehale. Trpljenja našega očetovskega srca v očigled strašnega zla, ki se je pričelo, niso prenehala niti trenutek.« »Naprej in pred vsem pa moramo potolažiti jezo Boga, katerega je razžalila velika popačenost in toliko napak. Ponižna in goreča molitev bo učinkovala v teh okolnostih veliko, če se bo opravljala vztrajno in z upanjem, a sveta daritev maše še bolj učinkuje, da si naklonimo božjo milost, ker prinaša nebeškemu očetu tistemu kot žrtev, ki je žrtvoval samega sebe, da odreši vse in ki je živel le za to, da je nastopil za nas. Cerkvi gre dobra

pravica, da predpustijo vsem dušnim pastirjem, naj darujejo mašo v gotovih dneh za potrebščine krščanskega ljudstva. V teh posebnih dneh hoče Cerkev, mati usmiljenja, klicati božje usmiljenje za stiske svojih otrok. Kaj je pa zdaj potrebnejšega, kakor da pričneta narodom zopet vladati mir in resnično bratstvo? Zelo važno se nam zdi zato, da naprosimo vse duhovnike, naj istočasno z nami praznujejo novo slovesen način. S tem Motu proprijem zato ukazujemo, naj 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla, zaščitnikov krščanstva, vsi duhovniki darujejo mašo za narod in naj slave sv. žrtev z označenim namenom. — Vsekakor pa bi cerkvena organizacija, ki v vsaki državi pospešuje sedaj le vojno razpoloženje direktno ali indirektno, lahko tudi politično vplivala na konec vojne, če bi bila edina in bi ji bil to resen namen. To pa ni tako. Cerkvena organizacija se smatra kot državo vzdržujoča sila v vseh državah, zato tudi podpira večinoma le politiko gospodujočih slojev. In kaj je potem naravnije, kakor da naj sledi politiki, ki jo imajo nje politični sodelavci v posameznih državah, kakor da bi nastopala za splošne človeške interese in uporabila svoj politični vpliv proti volji gospodujočih razredov v blagor splošnosti.

== Dvoboj v armadi zopet dovoljen? „Pester Lloyd“ poroča, da bo dvoboj v armadi zopet dovoljen, in sicer na ta način, da bo častni sod odločeval, ali naj se dvoboj vrši ali ne.

— **Avstrijska delegacija.** Listi objavljajo odgovor načelnika vnanjega odseka avstrijske delegacije dr. Baerenreiterja na pismo delegata dr. Ellenbogna, ki je zahteval sklicanje odseka. Dr. Baerenreiter naznanja v odgovoru, da je v tej zadevi že ponovno govoril z ministrom Burianom. Minister smatra za potrebno, da se čim prej predstavi delegatom in konča z njimi nerešena vprašanja. Minister, ki bo po povratku iz Berlina zaposlen z nekaterimi najpomembnejšimi posli, bo določil dan sklicanja odseka šele po svojem povratku. Seja se bo vršila najbrže v drugi polovici meseca maja.

— **Okrožna glavarstva na Češkem.** Praška »Narodni Politika« se peča s stališčem poljedelskega ministra grofa Sylva-Tarouca in izraža upanje, da grof ne bo pozabil programa svoje stranke, ki je najodločnejše branila nezadovoljnost kraljestva češkega. Zato — pravi list — grof Sylva-Tarouca pač ne more brez ugovora odobravati nemških razdelilnih načrtov.

== Madžari proti jugoslovanskemu gibanju. V ogrski magnatski zbornici je v soboto grof Szigray med drugim izvajal: Mi smo tukaj obkoljeni na lastnih tleh od masprotnikov, ki nečejo ničesar vedeti o ogrski državni misli. Vrši se agitacija, katere ne smemo trpeti. Na Hrvatskem naletimo dan za dnevom na agitacijo, ki meri na tripartitno rešitev jugoslovanskega vprašanja. To bi ne bilo mogoče, če bi ji slabost Esterhazyjevega režima ne bila dajala poguma. Govornik je prepričan, da se bo energično nastopilo proti prorogandi, katero uganjajo Čehi (?) na Hrvatskem. Ministrski predsednik dr. Wekerle je na to izjavil: Mi se bavimo natančno s tem vprašanjem, a jaz sem prepričan, da bo to vprašanje našlo rešitev, ki popolnem odgovarja našim državnopravnim odnošajem in našim interesom. V tem trenutku se ne morem spuščati v razpravljanje načina, kako da se reši to vprašanje, zato se tudi ne rem obširneje baviti z izvajanjem gosp. predgovornika.

— **Ogrska poslanska zbornica.** V ogrski poslanski zbornici je dr. Wekerle predložil kraljev reskript glede njegovega zopetnega imenovanja in imenovanja novih ministrov. Nato je dr. Wekerle izvajal, da bo vlada neizpremenjeno vztrajala na programu, ki ga je sestavil on na seji 31. januarja. (Ironični medklici na skrajni levici.) Vlada bo razvijala svoje delovanje tudi na vseh poljih gospodarskega življenja, posebno, da popolnoma izgradi narodno ogrsko državo. Ravno zato vztraja vlada na organizaciji samostojne ogrske armade. Vlada hoče rešiti volilno predlogo potom sporazuma, ne da bi bila oškodovana temeljna načela razširjenja volilne pravice. Ministrski predsednik dr. Wekerle je naglašal nato, da je prepričan, da nikakor ne bo potrebno, da se posluži najvišjega pooblastila glede razpustitve zbornice. Reforma bo imela značaj splošne in enake volilne pravice. Upa, da se bo vladi posrečilo uresničenje tega programa. Posl. grof Stefan Tisza je pozdravljajal novi kabinet in izjavil, da so difference med vlado in delovno stranko sicer malenkostne, vendar pa opazuje njegova stranka volilno predlogo še vedno z največjimi skrbmi. Težkočam aprovizacijske komisije je treba odpomoči. Posl. grof Mihael Karoly je naglašal, da bo nastopala skrajna levica najenergičneje proti novemu kabinetu, ki se je izognil bistvu volilne predloge. Poslanec Bizoyi (nedov. str.) je odrekal vladi vsako pravico do obstoja, ker nima nobene večine. Nato je bila razprava prekinjena.

— **Nemška blaznost.** Na Nemškem zbirajo denar, da bi ga darovali Ludendorffovu. Čemu pa? Mogoče zato, ker pomaga podaljševati vojno?! Zbirke znašajo dosedaj 25 milijonov mark. Bolje bi bilo, da bi ta denar porabili za kake koristnejše namene.

— **Pred velikimi bitkami na zapadu.** Časopisje entente pričakuje nov velik nemški napad na Francoskem in avstro-ogrsko ofenzivo v Italiji. Vse kaže, da stojimo pred novimi velikimi bitkami. Na katerem delu zapadne fronte bo prišlo do glavne bitke, se še ne more vedeti. Iz okolnosti, da je glavna moč francosko-nemških armad zbrana med Dixmuidenom in Soissonsom, se sklepa, da ententa na tej fronti pričakuje nemški napad. Položaj je skrajno napet in se približuje svojemu vrhuncu. Francoski in angleški listi razširjajo optimistične vesti in trdijo, da se Nemcem ne bo posrečilo prebiti bojno fronto alirancev, četudi bi se moral izprazniti Yperu. Posebno naglašajo, da se bo ententno vrhovno vojno vodstvo držalo defenzivno, dokler čez nekoliko mesecev ne prispe na zapad »velika ameriška vojska«, potem bo prešlo v ofenzivo.

— **Nemški napadi na Avstrijo.** V velenemskem listu »Deutsche Tageszeitung« piše grof Reventlov z ozirom na mir z Rumunijo med drugim: Pas, katerega odstopi Rumunija Avstro-Ogrski, se razteza ob celi vzhodni meji od Turn-Severina do Pruta. Gozdi v tem pasu so vredni nad tri milijarde mark; a tam so tudi bogati petrolejski vrelci, kar je važno glede na porazdelitev petroleja na delež, ki pripada Nemčiji. S tako ureditvijo meje je dobila Avstro-Ogrska dragoceno vojno odškodnino, ki bo prinašala visoke obresti, katere se bodo vedno bolj množile. Ali se naj Nemčija, ki je največ storila, da je bila premagana Rumunija, zadovolji z odločitvijo? Doslej nismo še ničesar našli, kar bi bilo podobno indirektni vojni odškodnini. Avstro-Ogrska bo, kakor vse kaže, gospodovala Rumuniji.

— **Program ukrajinske vlade.** Zastopnik lista »Golos Kijeva« je imel razgovor z začasnim ministrskim predsednikom Lysogubom, v katerem je minister med drugim izjavil: Glavni načrt vlade obstoji v tem, da vpostavi zopet pravico privatne lastnine ter mir in red v deželi. Čim se izvrše volitve, bodo zastopniki ljudstva odločali o bodočnosti dežele. Ukrajina ostane samostojna. Na vprašanje glede odnošajev napram Veliki Rusiji je odgovoril ministrski predsednik: Z Rusijo se nahajamo v vojnem stanju. Med tem pa je dospela v Kijev ruska mirovna delegacija, s katero se bomo pogajali za mir. Ukrajinsčina ostane državni jezik.

== Za konferenco socialistov. V Stokholmu sta došla desna socialista Rupanov in Suhomlinov, ki hočeta nadaljevati priprave za konferenco, ki je bila nameravana v Štokholmu. Potne liste v inozemstvo sta dobila le s težavo. Novo konferenco nameravajo baje sklicati v Bernu v Švici.

— **Oklic belgijskih socialistov.** Pariška »Humanité« objavlja oklic v Franciji živečih belgijskih socialistov proti stremljenju, da se obrambena vojna izpremeni v osvojevalno vojno. V oklicu se izjavlja, da je belgijsko delavstvo sklenilo opustiti politiko molčanja in nedelavnosti in da zahteva poojstreno nadzorstvo vlade v parlamentu. V ostalem pritrjuje oklic londonskemu programu aliranih socialistov.

— **Volitve v danski landsting** so se vršile minulo soboto. Izvoljenih je 19 pristašev levice, 14 socijalnih demokratov, 10 radikalcev in 10 konservativcev.

— **Francoski socialisti o pismu cesarja Karla.** »Humanité« piše: »Ni nam znana vsebina predlogov, katere je predlagala Avstrija, a vemo, časa niso obsegali. Ponujali nam niso mostič na desnem bregu Rena in aretacijo nemškega cesarja. Gospod Clemenceau seveda ni nasedel taki ponudbi. Nič ne znači razmer v Franciji tako, kakor okolnost, da so popolnoma izločili javno mnenje, ko so reševali tako zamotani diplomatski pripetljaj.

— **Vojna propaganda v Ameriki.** Nemški listi pravijo da nobena druga država ne zna javnosti tako navduševati za vojno kakor Združene države. V najnovejšem času pritiskajo na pisma nasvet: Ne zemetujte hrane, ker hrana bo zmagala.

— **Drobne politične vesti.** Angleški general Manice, ki je kritiziral Lloyda Georgeja, je vpokojen. — Finski deželni zbor se sestane najbrž dne 15. majnika. Od prejšnjih 70 socijalnih demokratičnih poslancev jih je še 15, druge so zaprli. — Umrl je hrvatski deželni in ogrski državni poslanec Krajnović v starosti 57 let. Bil je pristaš srbsko-hrvatske koalicije.

Malo odgovora Ivanu Cankarju.

Pisatelj si, rad poveš v lepi besedi svoje misli, rad zafrkneš, zlasti če se čutiš slabega z argumenti. Mesto da si malo razmisliš, kaj si v

Trstu govoril, mesto, da bi uvidel, da si blatil strankino delo, ko si imenoval tivolsko resolucijo »zaspano« itd. — si videl v meni »nepovabljenega in nepoklicanega kontrolorja«, videl si mojo »slovenščino« ter si se po svoji navadi pobahal, da si govoril boljše od mene... Si pač Ivan Cankar... Povem ti, da se motiš, če misliš, da je delo »mladinov« iz skrbni za razvoj delavske misli in našega proletarskega gibanja da se motiš, če misliš, da si s svojim predavanjem kaj pripomogel k pomlajenju in prerojenju. Vzbudil si le odpor v vseh onih, ki jim je delavska stvar ljuba in draga, kajti natolcevanje, blatenje ter zavijanje resnice ne more nič drugega povzročiti. Želim, da se poboljšaš. Preberi še enkrat, kar si menda v Trstu govoril!

Tvoj Verus.

Dnevne beležke.

— **Izvrševalni odbor jugoslovanske soc. dem. stranke** je v minulem tednu na svoji seji razpravljajal o političnem položaju v državi. Sklenil je, da priredi prihodnje dni po vseh večjih industrijskih krajih protestne shode, na katerih bo delavsko ljudstvo glasno povedalo, da se vlada moti, če misli z absolutizmom gospodariti in če misli, bo v naših krajih težnje po samoodločbi zatrla s persekucijami. — Sodrugi naj tedaj v svojih krajevnih zborovanjih vse potrebno prirede, da bodo ti protestni shodi v vsakem oziru dostojni ter izraz naše proletarske zavednosti.

— **Zakon v varstvo delovnega in mezdnega razmerja pri domačem delu.** Minister za socialno oskrbo je državnemu zboru predložil zakonsko predlogo v varstvo delovnega in mezdnega razmerja pri domačem delu. Prvi del predloga, ki naj bi se nanašal brez drugega na vse panoge domačega dela, hoče ustvariti vse predpogoje, da bo mogla nadzorstvena oblast kadarkoli vpogledati v čisti dobiček domačega dela. Tako bi se moglo prazno razmerje kolikor mogoče razjasniti. Drugi del predloga pa je predvsem namenjen za one panoge domačega dela, v katerih je možno izboljšati mezde. Konfekcijska industrija pride tu v prvi vrsti v poštev. Osnovale se bodo centralne komisije za domače delo, katere bodo morale podpirati lokalne delovne komisije. Te morajo določiti najmanjše mezde in predpise o delovnih ter dobavnih pogojih, v kolikor se mi izvršil sporazum potom pogajani od organizacije do organizacije. Otvoritev komisijjskih sklepov je prepuščena ministru za socialno oskrbo. Lokalnim komisijam za domače delo se zlasti odkaže tudi vloga poravnavalnih uradov. Zakonske določbe naj bi stopile pol leta po mirovnem sklepu v veljavo.

— **C. kr. dež. vlada** je na podlagi § 8 ministrske naredbes z dne 21. septembra 1917 imenovala sodr. Antona Kristana članom sosveta deželne poslovalnice za oblačila v Ljubljani.

— **Obsodba izpričuje.** Rudar je delal v Krisovcu 49 let. Namesto da bi užival, penzijo, je umrl. Ko je rudar umrl, je zapustil ženo, staro 63 let in hčerko. Vsa leta je imel ta rudar drva na enem prostoru. Ko je mož zatisnil oči, so nekateri mladi rudarji mislili, da bodo vdovo z lahkoto spravili iz stanovanja, če ne drugače, pa po krivici. Rudar Ševerak je hotel vzeti ženi prostor za drva, ki meri komaj en kvadratni meter, ki ga ima žena že 50 let, čeprav ima sam šestkrat toliko prostora za kurivo. Nekega dne je menda hotel napraviti prepir. Prišel je odmetavati drva z njenega prostora in ko vdova Golobova pride mimo, ter ga opozori, da je to prostor njen, in ga ima že 50 let, se zadere Ševerak nanjo: »Tiho bodi, baba, če ne te vržem v graben.« Golobova hoče v svoje stanovanje, a pred vratmi jo napade posp. Ševerak, jo bije s pestmi in obrca s čevlji, ko je padla na tla. To je videla tudi njena hči, ki je ravno prišla z dela. Vdova Golobova gre k zdravniku, da ji je napravil izpričevalo o poškodbah, in toži Ševeraka, ki je dobil za to dejanje deset dni zapora ter kliče sedaj poslance na pomoč, da bi ga rešili, njega, »nedolžno« žrtev. To se nam je zdelo potrebno pojasniti, ker je izšel v liberalni Domovini zlagan dopis o tej stvari, da bodo delavci poznali resnico. Da, da, liberalci so nepoboljšljivi; če pa žele, jim pa že še postrežemo z zanimivim gradivom.

— **Iz Radeč pri Zidanem mostu.** V nedeljo dne 12. t. m. sta šla naš stražmojster in župan iz Radeč v Podkraj, da aretirata mladoletnega Godavčevega sina ná domu, ker je ukradel 80 K in nekaj drugih stvari. Med potjo sta srečala možkega in žensko, ki sta najbrže tudi nosila ukradeno blago. Stražmojster ju je ustavil in izpraševal, toda v tem zbežita vsak na eno stran. Stražmojster je ženo ujel, jo privedel k županu in potem šel za možem, ki mu je pa ušel v gozd. Ko žena to vidi u-

beži na drugo stran in oba sta izginila v gozdu, da ni bilo ne duha ne sluha o njima. Ostal jima je le mladoletni fant.

— **Trbovlje.** Okrajna organizacija soc. dem. stranke v Trbovljah ima glede na nedeljski manifestacijski shod širšo sejo zaupnikov v četrtek dne 16. t. m. ob 6. zvečer v Delavskem domu. Seja je važna, zato je nujno, da se je udeležijo vsi zaupniki. — Za načelstvo: Fran Rinaldo.

— **Mariborski nemški »Volkstag«.** V nedeljo so imeli na glavnem trgu nemški »Volkstag«, ki je bil precej dobro obiskan. Dr. Ambrositsch iz Celja je predsedoval, poročala sta pa odvetnik dr. Mravlag in profesor dr. Edgar Mayer. Vsak protest proti jugoslovanski razruševalni politiki in proti raztrganju dežele, vsaka ostra obsodba ministrskega predsednika Seidlerja in postopanje nemških poslancev je bilo z navdušenjem sprejeto. Po zboru se je gruča udeležencev valila po mestu, prepevaje nacionalne pesmi. Drugih kravalov sicer ni bilo, čeravno je bilo do polnoči pripravljeno vojaštvo in orožništvo.

— **Notar dr. Franc Horvat** je premeščen iz Brezic v Kamnik.

— **Iz seje koroškega deželnogospodarskega sveta.** V sredo 8. maja se je vršila na deželni vladi seja deželnogospodarskega sveta, ki je trajala od 3. popoldne do 9. zvečer. Že ob 3. se je zbrala pred poslopjem deželne vlade številna množica žensk, ki so pripovedovale, da so rekli v šoli otrokom, naj pridejo matere ob 3. pred deželno vlado, kjer se jim bo razdeljeval kruh in moka. Ko so zvedele, da to ni res, se jih je polastilo hudo ogorčenje. Med tem, ko se je vršila v dvorani seja, se je zbrala pred poslopjem vsled posredovanja zveze zaupnikov okoli 600 do 1000 žensk in otrok, ki naj s svojo navzočnostjo vplivati na sklepe gospodarske seje. Na dnevnem redu je bilo znižanje mesne kvote, kakor tudi zvišanje cen za mleko ter preuredba dobave mleka. Deželni predsednik je govoril o težkočah, ki jih pripravljajo preskrbovanja z živili, prešel nato na torkove delavske demonstracije in sporočil, da je na potu iz Ukrajine na Koroško deset vagonov žita. Cene mleku se ne bodo zvišale. Pri debati se je razen drugih oglašil k besedi tudi poslanec sodrug Gröner in razkril v daljšem govoru vso aprovizacno revščino ter opozarjal na razpoloženje dojavstva, ki je dalo duška svojemu položaju v torkovih demonstracijah. Nasprotno pa je še dosti ljudi, ki žive v izobilju, kar je dokazal Gröner na več primerih. Za vrbsko letovišče se je oglasilo že 1000 oseb, kar pomenja nevarnost za našo preskrbo. Gröner je govoril tudi o sovražnem razmerju, ki ga goji Ogrska do Avstrije v vprašanju preskrbe z živili in se zavzel odločno proti znižanju mesne kvote. Prišlo je tudi do vročega prerekanja med nekaterimi zborovalci in posebno ogorčeno je bilo očitjanje, da je netaktno, če hoče vplivati na sejo deželnogospodarskega sveta z demonstracijo ljudstva. Poslanec Höllinger je celo omenil, da so se obnašali socialni demokratje mnogo dostojnejše, ker so priredili demonstracijo v torek. Tudi deželni predsednik je izjavil, da trpi seja pod vplivom demonstracije. Ko je razburjenje nekoliko poleglo, so se zborovalci zedinili v tem, da se mesna kvota za mesec maj še ne zniža, kar je javil profesor Lutz zbrani množici, nakar se je ta mirno razšla. Seja je trajala še do 9. zvečer.

— **Iz sedanjih časov, Liberec (Češko):** V prvem četrtletju 1918 se je narodilo v tukajšnji fari 95 otrok, a umrlo je 339 oseb. — Tukajšnje finančno ravnanje je naznanilo kadilec, da je bilo v zadnjem tednu nakazano za Liberec pol milijona egiptovskih cigaret. In vendar ni bilo nikoder nobene dobiti.

— **Zlati prešički.** Za par prešičkov zahtevajo v Ustju n. O. do 500 K! V Ogr. Hradišču pa zahtevajo — 1000 K! Taki prešički pa tehtajo 15—20 kg. Samo človek ni nič več vreden!

— **Zvezin zbor pivovarniških in mlinarskih delavcev, sodarjev in sorodnih poklicev v Avstriji** se je sešel minul četrtek na Dunaju. Poročilo pravi, da je v vojni padlo 273 članov. Čeprav se je priglasilo okoli 500 novih članov, znaša število članov le 2595; poleg teh je okrog 8000 tovarnišev vpoklicanih k vojakom. Tudi pri denarstvu se poznajo učinki vojne. V mezdnem vprašanju se je zavezni posrečilo izposlovati važne pridobitve. Rešila so se važna vprašanja kakor akordno delo v pivovarnah in vprašanje učencev.

— **Smrt sodruga Ciprianija.** K sobotnemu poročilu o smrti sodruga Ciprianija dostavljamo: Sodruga Cipriani je bil rojen l. 1844 v mestu Rimini. Kot 15 letni deček je ušel od doma. Bojeval se je pri Bezzeccu proti Avstriji. V boju pri Domodoku na Grškem je bil ranjen na nogi, ki je bila odtedaj hroma. 31. oktobra 1870 je prišel z Flouredsom v pariški mestni svet. Pozneje je bil kot občinski svetnik obsojen na smrt. V zadnjem trenutku pomiloščen je bil prepeljan v Novo Kaledonijo v Tihem morju, kjer je bil 10 let. Vrnivši se v Italijo je bil obsojen zopet na 10 let ječe! Devetkrat ga je izvolilo italijansko

ljudstvo za poslanca in devetkrat ni bil njegov mandat potrjen od vlade. Prišedši iz ječe, duševno še čil, se je odpeljal v Pariz, kjer je bil v redakciji lista »Humanite«. Deloval je vedno proti meščanskim vladam in proti italijanski dinastiji. Bil je zvest član Internacionale. Slava spominu tako velikega in prepričanega revolucionarja in borilca za ljudske pravice!

— **4000 K podpore občini Trebnjevo na Dolenjskem.** Notranje ministrstvo je dovolilo prebivalcem v občini Trebeljevo, litijski politični okraj, ki trpijo vsled lanske toče, podpore štiritisoč kron.

— **Velika nesreča v goriških Bratih.** Na vnebohod je šlo pet otrok na precej oddaljeni travnik, kjer so našli ročno granato. Eden potegne za vrstico in — razmesarila je vseh pet. Devetletni deček je ostal na mestu mrtev, od ostalih je eden umrl na poti v bolnico.

— **Čevlji za srednji stan.** Na Nižjem Avstrijskem bodo prodajali 30.000 parov čevljev, ko so namenjeni srednjemu stanu. Par bo veljal 50 do 90 kron. Do konca leta bodo izdelali do 200.000 parov čevljev, namenjenih srednjemu stanu. Če bodo ti čevlji prišli tudi v naše kraje, ne vemo.

Vojna.

Dunaj, 13. maja. Uradno se razglša: Na italijanski gorski fronti je bojno delovanje trajno živalno. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 13. maja. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: V ozemlju Kemmela traja živahni artiljerijski ogenj dalje. Proti večeru tudi v ostalih odsekih naraščajoč ogenj. V dolini Ancere smo južnozpadno Alberta odbili angleški napad. Na mnogih mestih fronte smo zavrnili sovražne izvidne oddelke. Tekom meseca aprila je izgubil sovražnik ob nemških frontah 15 priveznih balonov in 271 letal. Mi pa smo izgubili 14 priveznih balonov in 123 letal. — Z ostalih bojišč nič novega. — Ludendorff.

Dunaj, 13. maja. Dne 10. maja popoldne je šest angleških letal z bombami napadlo vojno pristanišče v Boki Kotorski. Človeških žrtev napad ni zahteval. Eno angleško letalo se je moralo spustiti na tla. Letalci so bili ujeti.

Zadnje vesti.

Cesar Karel v nemškem glavnem stanu.

Dunaj, 13. maja. Korespondenčni urad poroča: Cesar Karel je včeraj v glavnem stanu obiskal nemškega cesarja. Razum osobnega spremstva so bili navzoči še vnunji minister grof Burian, šef generalnega štaba pl. Arz in poslanik v Berlinu princ Hohenlohe. Z nemške strani so sestanku prisostvovali državni kanceler grof Hertling, generalfeldmaršal pl. Hindenburg, general Ludendorff, državni tajnik dr. pl. Kühlmann in nemški poslanik na Dunaju grof Wedel. Med zaveznikoma in njihovimi svetovalci se je vršil prisrčen razgovor in obsežna razprava o vseh glavnih političnih, gospodarskih in vojaških vprašanjih, ki se tičejo sedanjega in bodočega razmerja med obema državama. Doseglo se je popolno soglasje v vseh teh vprašanjih in sklenilo se je, da se obstoječe razmerje razširi in poglobi. Smeri bodočih popodbnih odnošajev so načelno že določene. V poteku razgovora se je pokazalo, kako visoko se cenijo z obeh strani dolgoletna tesna zveza med Avstro-Ogrsko in Nemčijo, ki se je tudi v sedanjih obrambnih vojni sijajno izkazala.

Nemško uradno poročilo o cesarjevem obisku.

Berlin, 13. maja. Uradno obvestilo o poteku obiska cesarja Karla v nemškem glavnem stanu naznanja, da je uspeh razgovora največjega političnega pomena ne le za sedanjí vojni položaj, ampak tudi za trajno zgodovinsko razmerje obeh držav. Francoski vladi bo sedaj pač jasno, da so se njeni poskusi, zastrupiti osobno razmerje med obema vladarjema ter zasejati nezaupanje v zvezno razmerje, popolnem ponesrečili. Sestanek v glavnem stanu je zapečatil vrsto izjav, s katerimi se je očitovala zveza vladarjev in ljudstev obeh držav v vojni in miru.

Razna imenovanja.

Dunaj, 13. maja. Vojni minister baron Stöger-Steiner je imenovan za generalnega polkovnika, podadmiral vitez Keil za admiralja in novoimenovani šef cesarske vojne pisarne baron Zeiller-Daublebsky za generalnega majorja.

Češka politika.

Dunaj, 13. maja. Ministrski predsednik dr. Seidler je povabil danes popoldne k razgovoru načelnika češkega kluba Štaneka ter podnačelnika Tusarja. Oba pa sta pismenim potom odgovorila, da se razgovora ne udeležita. Popoldne se je sestalo predsedstvo češkega kluba k seji, da se posvetuje o pričakovanih naredbah glede okrožnih razdelitev na Češkem.

Volilna reforma v Prusiji.

Berlin, 13. maja. Poslanska zbornica je pričela danes tretje branje predloge o volilni reformi ob gosto zasedeni zborovalnici in tribunah. Predloženi so tudi varnostni predlogi centra. Dalje so naprednjaki stavili predlog, da naj se obnovi vladna predloga glede splošne volilne pravice in nacionalni liberalci predlog Lohmann, ki zahteva pluralno volilno prav. z dodatnim glasom, v tem zmislu, da dobi vsak volilec ki je nad 50 let star še dodatni glas. V razpravi je zagovarjal poslanec Porsch (centrum) svoje varnostne predloge. Poslanec Heydebrand je izjavil, da so konservativci pripravljani na sporazum glede pluralne volilne pravice. Poslanec Ludewig (nacionalni liberalci) izjavi, mi bomo za varnostne predloge centra glasovali in zahtevamo, da se varujejo tudi pravice evangelske cerkve. Podpredsednik državnega ministrstva dr. Friedberg izvaja, vlada je že pri drugem branju izjavila, da je pripravljena v okviru splošne volilne pravice, sprejeti varnostne predloge centra. Lohmannov predlog pa za vlado ni sprejemljiv. Govorniki socialnih demokratov in Poljakov zahtevajo enako volilno pravico in odklanjajo varnostne predloge. Predloge centra glede zagotovitve pravic cerkve v šoli je zbornica odklonila; zakone glede gosposke zbornice pa sprejela en bloc. Obravnave se jutri nadaljujejo.

Bivša carica v nemških rokah.

Berlin 13. maja. Ruska carica vdova ter veliki knezi Nikolaj Nikolajevič, Peter Nikolajevič in Aleksander Nikolajevič so v grajščini Djulbar na polotoku Krim prišli v nemško oblast, Dosedaj jih je stražilo 24 mornarjev.

Ukrajina in velika Rusija.

Kije v 13. maja. Ljenin je v Kijev dospeli mirovni delegaciji brzojavno naročil, naj mirovna pogajanja z vlado Skoropadskega nadaljuje. Kijevisko časopisje naglašja, da je Rusija s tem priznala sedanjo kijevsko vlado.

O Finski.

Stokholm, 13. maja. Ruski vnunji minister Čičerin je sporočil dne 30. aprila poslaniku Joffeju v Berlinu naj naznani nemški vladi imenovanje polkovnika Kovanka ruskim zastopnikom na Finskem in naj protestira pri nemški vladi proti zaplembi ruskih ladij rudečega križa, ki jo je izvršila finska vlada.

Stokholm, 12. maja. Anglija je pripravljena provizorično priznati neodvisnost Finske, če Finska da potrebno jamstvo za svojo nevtralnost in dovoli prost prehod za angleško blago in angleške potnike na Rusko, kakor tudi prsto uporabo finskih voda.

Mirovna prizadevanja na Škotskem.

London, 13. maja. Narodni odsek, ki se bavi s sestavo škotskega homerula, zahteva, da se formulira irski homeruli podobna predloga in se ukrene vse potrebno za samoodlobo Škotske.

Aprovizacija.

Sladkor in kavina primes na rumene izkaznice C. Stranke z rumenimi izkaznicami C prejmejo sladkor in kavino primes v sredo, dne 15. t. m. in v četrtek, dne 16. t. m. pri Mühlleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V sredo, dne 15. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 200, od 9. do 10. št. 201 do 400, od 10. do 11. št. 401 do 600, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 601 do 800, od pol 3. do pol 4. št. 801 do 1000, od pol 4. do pol 5. št. 1001 do 1200, od pol 5. do pol 6. št. 1201 do 1400. V četrtek, dne 16. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1401 do 1600, od 9. do 10. št. 1601 do 1800, od 10. do 11. št. 1801 do 2000, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 2001 do 2200, od pol 3. do pol 4. št. 2201 do 2400, od pol 4. do pol 5. št. 2401 do 2600, od pol 5. do pol 6. št. 2601 do konca. Vsaka oseba dobi pol 1 kristalnega sladkorja in ¼ kg kavine primesi, kar stane skupaj 1 krono. Prinesite s seboj dovolj velike lonce za sladkor.

Marmelada na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo marmelado v sredo, dne 15. t. m., v četrtek, dne 16. t. m., v petek, dne 17. t. m. in v soboto, dne 18. t. m. pri Mühlleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V sredo, dne 15. t. m. od 8. do 9. št. 1 do 100, od 9. do 10. št. 101 do 200, od 10. do 11. št.

201 do 300, popoldne od 2. do 3. št. 301 do 400, od 3. do 4. št. 401 do 500, od 4. do 5. št. 501 do 600. V četrtek, dne 16. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 601 do 700, od 9. do 10. št. 701 do 800, od 10. do 11. št. 801 do 900, popoldne od 2. do 3. št. 901 do 1000, od 3. do 4. št. 1001 do 1100, od 4. do 5. št. 1101 do 1200. V petek, dne 17. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1201 do 1300, od 9. do 10. št. 1301 do 1400, od 10. do 11. št. 1401 do 1500, popoldne od 2. do 3. št. 1501 do 1600, od 3. do 4. št. 1601 do 1700, od 4. do 5. št. 1701 do 1800. V soboto, dne 18. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 1801 do 1900, od 9. do 10. št. 1901 do 2000, od 10. do 11. št. 2001 do 2100, popoldne od 2. do 3. št. 2101 do 2200, od 3. do 4. št. 2201 do 2300, od 4. do 5. št. 2301 do konca. Vsaka oseba dobi pol kg marmelade. Kilogram stane 2 kroni.

Jajca za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo jajca v sredo, dne 15. t. m. v cerkvi sv. Jožefa (vhod skozi glavna vrata). Jajca bodo prodajali od 8. do 11. in popoldne od 2. do 5. ure, komad stane 70 vinarjev. Vsaka stranka naj prinese s seboj nakazilo za mast. Vsaka oseba dobi največ 10 jajc.

Meso na zelene izkaznice B št. 1 do 1200. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1 do 1200 dobe meso po znižani ceni v sredo, dne 15. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določeni je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1 do 120, od pol 2. do 2. št. 121 do 240, od 2. do pol 3. št. 241 do 360, od pol 3. do 3. št. 361 do 480, od 3. do pol 4. št. 481 do 600, od pol 4. do 4. št. 601 do 720, od 4. do pol 5. št. 721 do 840, od pol 5. do 5. št. 841 do 960, od 5. do pol 6. št. 961 do 1080, od pol 6. do 6. št. 1081 do 1200.

Meso na zelene izkaznice B št. 1201 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 1201 do konca dobe meso po znižani ceni v sredo, dne 15. t. m. popoldne na Poljanski cesti št. 15. Določeni je ta-le red: Od 1. do pol 2. št. 1201 do 1320, od pol 2. do 2. št. 1321 do 1440, od 2. do pol 3. št. 1441 do 1560, od pol 3. do 3. št. 1561 do 1680, od 3. do pol 4. št. 1681 do 1800, od pol 4. do 4. št. 1801 do 1920, od 4. do pol 5. št. 1921 do 2040, od pol 5. do 5. št. 2041 do 2160, od 5. do pol 6. št. 2161 do 2280, od pol 6. do 6. št. 2281 do konca.

Inozemsko meso. Mestna aprovizacija bo prodajala inozemsko meso jutri v sredo, dne 15. t. m. v cerkvi sv. Jožefa od 7. do 9. ure dopoldne. Prvovrstno meso stane 20 kron, drugovrstno 14 kron.

Razno.

* **Novo pridobivanje olja v Avstro-Ogrski.** Ravnatelj monakovskega biološkega inštituta R. Francé, ki je celih sedem let preiskoval rastlinstvo naših krajev, je pravkar dokazal v rastlinah nekaterih krajev dragoceno olje, ki je enakovredno prvovrstnemu kokosovemu olju. To olje ima pa še druge dobre lastnosti, zato bi bilo tudi za tehniko velike važnosti in vrednosti. Tako poročilo. Koliko je resnice v tem, ne vemo. Tudi ni povedano, katere rastline vsebujejo to izvrstno olje, in kdaj mislijo to olje v resnici začeti izdelovati potom rastlinske analize.

* **Videmski trg.** Vsak torek, četrtek in soboto je na lepem, velikem in z mramornim tlakovanim trgu v Vidmu semenj. Iz vseh krajev okolice se zbirajo tu kmetice v slikovitih narodnih nošah in prinašajo v koših in jerbasih bogate pridelke. Med drugim moreš dobiti na trgu sardele, slanike, metle, koše, klubuke, sukance, trakove, čevlje, platno itd. Le cen se človek kar ustraši. Te so večasih prav neverjetne in vse pretnje žandarmerije in drugih oblasti ne pomagajo nič. V početku je bila Furlanska zelo dobro prekrbljena, tudi cene so bile zmerne. Sedaj pa se zdi, da tudi tam pohajajo zaloge pridelkov in izdelkov. Izvrstnega rudečega vina je bilo v obilici, toda rekvizicije so domalega izpraznile deželo dobre kapljice,

mного se ga je pa tudi pokvarilo in zliło po za-sluzi vojaške uprave. Primanjkovalo je le to-baka in zanj je »plačevalo« prebivalstvo boga-to druge naturalije.

* **Lov na volkove** je ukazalo okrajno obla-stvo v Sarajevem, in sicer v Hrezo. Volkovi so stalna nadloga za posamezne kraje, tako da so oblastva prisiljena s to roparsko zverjadjo po-šteno pomesti.

* **Napredek nemške civilizacije.** »N. Doba« piše: »Državna obutvena centrala v Nemčiji je izdala razglas, da dobi le oni karto za čevlje, kdor odda 2 para obno-šenih čevljev in nima več kot en par čevljev, ki so se za rabo. Karta za čevlje se izdaja le enkrat na leto — torej mora nemški državljan nositi en par čevljev 12 me-secev.« Vzdržali bodo pa vendar-le!

* **Tud imonarhi naj plačujejo!** Dosedaj so bili vsi zvezni knezi oproščeni od plačevanja poštnine. Sedaj so se pa izrekli v nemškem državnem zboru vsi govorniki za odpravo tega. Prav!

* **Berlinski redarji pod obtožbo.** Trgovski pomočnik Weiss v Berlinu je videl pri neki gospe Grünkorn več raznih reči, ki so mu prav dopadale in si jih je hotel prisvojiti. Šel je k peku Volincu in mu povedal, da je prodal gospe Grünkornovi različnega blaga za 26.000 mark, da pa sedaj ne more dobiti ne denarja od nje, pa tudi ne blaga. Naprosil ga je, naj mu s pomočjo dveh njemu znanih kriminalnih uradnikov poj-de na roko, da pride do svoje lastnine. Uradni-koma je obljubil 3000 mark nagrade. Oba urad-nika sta se dala podkupiti in sta šla v stano-vanje Grünkornove, tam sta se legitimirala kot kriminalna uradnika, sta vse preiskala in zaple-nila, kar jima je bil napisal Weiss. Grünkorno-va pa je vso stvar takoj naznanila policiji, ki je aretirala Weissa in oba redarja.

* **Danes, kakor nekdanj.** V časopisu »Le fait du Se-maine« je priobčil Albert Tomas zanimivo izjavo fran-coskega liberalca Benamina Constanta proti Napoleonu I. Takole se glasi: »Vlada ne bo rekla: Naprej da osvoji-mo svet! Govorila bo o nacionalni neodvisnosti, o gos-podarskih interesih, o narodni časti, o popravah meja, o varnostnih ukrepih, ki jih zahteva državniška modrost — in vrag vedi o čemu še! Kajti narodna knjiga je pol-na, neizčrpne hinavščine in krivičnosti. Ljudska pravica bo postala kodeks razlastitev in barbarstva... Če vla-dijo gotove vlade svoje vojake od enega tečaja zemlje do drugega govore vedno o hrabi domačega ognjišča. Lahko bi dejali, da imajo za svoje ognjišče vsak kraj, na katerem so kdaj napravili ogenj.«

* **Prva angleška ladja z električnim obratom.** Iz Londona: V kratkem času prične voziti an-gleška ladja 6400 ton z električnim obratom. Nalagati bo mogla 8 do 10 odstotkov več nego navaden parnik te velikosti in bo porabila mnogo manj goriva.

— **Takt.** Neki mladi Anglež je hotel dobit važno službo v zunanjem ministrstvu. Visok uradnik mu je na prošnjo odvrnil, da je vse lepo in dobro, kar navaja, toda služba zahteva tudi mnogo takta. Prosilec pravi: Takta? Takt je moja največja vrlina. Visok uradnik: Ali kako hočete to dokazati? Odgovor: Prav lahko. V hotelu sem si te dni naročil kopelj, po po-moti pa je bila kopelj oddana drugi osebi. Ko sem se približal kopelji, opazim tam lepo damo. Visok uradnik: Hm, težka situacija. Kako ste se izkopal iz te neprilike? Prosilec: Na-pravil sem se raztresenega in pri vratih sem zaklical: Prosim lepo, oprostite, mladi gospod! Prosilec je dobil službo.

* **Prava sreča, ako bi bil deček.** Zanimiv je običaj Kitajcev, kaka imena dajejo novorojenčkom. Na primer: Noč, Zora, Dan, Poldne, Večer, Mrak itd. po času, v ka-terem se je dete rodilo. Druga imena so številke, na pri-mer 76, 85, 98 itd. po letih starih očetov in mater. Dajejo pa se tudi taka imena Veter, Okno, Rokav, Oblak, Ključ, Obroč, Laket, Nos itd. Prav pogostoma pa se nahaja i-me: Kalt-Se pri detetih ženskega spola, kar znači: Prava sreča bi bila, ako bi bil deček.

* **Se vedno se selijo v Ameriko.** Po statističnem po-ročilu urada za naseljence je bilo l. 1917 400.000 osebam

dovoljeno naseliti se v Uniji, dočem je bilo l. 1916 dovo-lieno 1.400.000.

* **Pritožba pomiloščenega morilca.** Leta 1899. je bil Josip Hummel obsojen radi umora na svojem petletnem sinu na smrt. Kazni mu je bila spremenjena v dosmrtno ječo. Ker se je Hummel v ječi dobro obnašal je bil pred krat-kim pomiloščen in izpuščen. Že drugi dan se je vrnil v kaznilnico Karlau pri Gradcu ter se ja-vil ravnatelju z besedami: »Postavili ste me na cesto, sedaj pa še skrbite zame«. Ker mu rav-natelj ni mogel dati zadovoljivega odgovora, je Hummel zahteval, da ga zopet zaprejo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE

SPISAL DR. A. DODEL

CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«

:-: V LJUBLJANI :-:

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s špecerijskim manu-fakturnim in konfekcijskim bla-gom, obuvali, opojnimi pijačami.

— Pisarna v Idriji štev. 446. —

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorani v Idriji in v Spodnji Idriji,

Lastna posestva, valjeni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

Srbenje
Garje
Lišaj
Hraste

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL

domače mazilo,

Ne maže, je brez duha, torej tudi brez dan u-porabno. Velik lonček K 6°. PARATOL - PRAŠEK va-ruje občutljivo kožo. Škatlja stane K 2^o50.

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri
Paratol delavnice lekarnarja M. Kleina.
BUDAPEŠTA VII-11., ROZSA UTCA 21.

Nadomestilo mila

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12, 1 zavoj z 10 kg 23. Preprodajalec dobe popust pri naročbi celoga zaboja z 250 kosi. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finjšega perila, 1 zavoj 32 kosov K 14. Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoj 32 kosov K 18. Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 velikih kosov K 18. Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste. Izvozno podjetje M. Jünker v Zagrebu 40, Petriška ul. 3/III, tel. 23-27.

— Delniška glavica —
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knji-žice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju

Rezervni fond i okroglo
K 2.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — aprovizacijske kredite —